

Minoriteter truet på Krim

Alvorlige brud på menneskerettighederne følger i kølvandet på Ruslands annekson af Krim. Overgreb og diskrimination rammer ifølge flere organisationer halvøens tatariske og ukrainske mindretal

Af Jens Malling

Ved første øjekast fremstår Krim stadig som et eksotisk ferieparadis. Sværmen af russiske turister bevæger sig roligt op og ned ad hovedstrøget Pusjkinskaja i byen Jalta. De mange feriegæster fortsætter deres spadsergang langs strandpromenaden – tilsyneladende uden den mindste bekymring i verden. På overfladen er Krim blot isspisning, solbadning og hawaiiiskjorter. Mellem palmerne her på halvøens sydkyst giver livet indtryk af kun at handle om at glemme hverdag og bekymringer.

Men iblandt euforien over igen at være en del af Rusland og mellem souvenirboderne, hvor portrætter af landets præsident pryder udvalget af T-shirts, eksisterer en mere dystre virkelighed. Siden Kreml overtog kontrollen med Krim i marts 2014 rapporterer flere menneskerettighedsorganisationer om alvorlige overgreb og diskrimination. Både Amnesty International og Crimean Field Mission on Human Rights (CFMHR) beretter om fængslinger på yderst spinkle retsgrundlag, talrige uopklarede mord og flere forsvindinger.

Tatarer, ukrainere og Krim-borgere, der er modstandere af annek-

sionen står for skud. Den tyske NGO Gesellschaft für bedrohte Völker beskriver i en rapport, hvordan den russiske indkopiering af halvøen har ført til 'systematisk forfølgelse af Krim-tatarer og andre mindretal. Men fokus på krigen i Donbass har medført, at den alvorlige situation på Krim i nogen grad er gledet bort fra vestlige mediers opmærksomhed, ifølge næstformand for CFMHR, Dmitrij Makarov: »Den manglende interesse kan hænge sammen med, at på Krim er der ingen kamphandlinger, ingen fronter, hvor soldater står over for hinanden og skyder.«

Makarovs kolleger befinder sig på halvøen og udgiver jævnligt rapporter om forholdene.

»Enhver minoritet der ikke opfattes som loyal af det nuværende russiske regime er udsat,« siger han.

At CFMHR prøver at gøre opmærksom på den alvorlige menneskerettighedssituation på Krim skaber ikke begejstring i Moskva.

»Det russiske parlament sammenfattede for nylig en liste over uønskede organisationer. På den står vi. Konsekvenserne af at være på listen er alvorlige, for det giver myndighederne mulighed for at slå til mod dem, der er involveret i organisationen eller mod dem, der hjælper dem,« forklarer Makarov, der selv er baseret i Rusland.

Ulovlige bøger

Allahu akbar. Assalamu alaikum. Imamen Osman Topus messer bønnen på arabisk – *Koranens* sprog: Gud er den største. Fred være med jer. Sætningerne bølger monotont gennem rummet, rammer de bedene og ledsager dem i deres fordybelse.

Stemmen stiger og falder et par tonelejer. Den ensformige melodi synes at fortsætte i det uendelige og sender tanker på rejse. Kontemplation og ydmyghed kommer nemmere gennem gentagelse af ordene. Hverken det skarpe solskin el-

ler middagsheden formår at trænge ind i moskeen i Jalta, som danner ramme om tatarernes trossamfund i byen. Bag tunge gardiner ligger bedelokalet i et blødt lys. Osmans bønnen baner sig videre gennem den blide kølighed og lægger sig ned over det mønstrede gulvtæppe.

12 skikkelser sidder på knæ med bøjede hovedet. Efter at være faldet ind i Gud rejser de sig, rækker armene ud mod deres trosfæller og ønsker, at han vil være med modtageren af håndtrykket.

Alle tatarer blev tvangsforflyttet til Centralasien i 1944 efter ordrer fra Kreml og fik først lov til at vende tilbage mange årtier efter. Med anneksonen af Krim får tatarernes forhold til Rusland fornyet relevans.

»Det er kun naturligt, at når en ny magt kommer til, så starter udrensninger. Sådan vil det altid være. Da Krim blev en del af Rusland begyndte de nye myndigheder at fjerne unødvendige folk. I Rusland gælder andre love. Hvis vi forestiller os, at Tyrkiet ville få magten over Krim i morgen, ville det være det samme. Selvfølgelig ransagede politiet mange af vores moskeer. De ledte efter ulovlige bøger. Under Ukraine var denne litteratur frit tilgængelig, men ikke i Rusland. Uden varsel kom de og ransagede moskeerne,« siger den 52-årige imam for Jalta-regionen. Osman Topus udtrykker et ønske om, at de russiske myndigheder inden aktionerne mod moskeerne havde givet besked om, at nu var bøgerne forbudte.«

»Så folk vidste besked og kunne selv have skilt sig af med dem,« siger han.

Udover at ransage moskeerne har det nye styre givet tatarernes vigtigste ledere Mustafa Jemilev og Refat Tjubarov indrejseforbud.

»De bor nu i Kijev,« fortæller Osman.

Krim-tatarenes eget parlament Mejlis blev lukket af det nye styre i

september. Selvstyreorganet havde i marts 2014 opfordret alle vælgere til at boykotte afstemningen om russisk tilhørsforhold.

»Ja, vi har ingen Mejlis mere. Jeg ved ikke om den åbner igen. Hvis den gør, så bliver det med en anden struktur og med nye medlemmer,« siger imamen, der heller ikke har et klart overblik over, hvor mange tatarer, som har forladt Krim siden området blev russisk: »Der er selvfølgelig nogen. Men det er kun naturligt. Det vil altid være sådan i et land. Der er positive og negative sider. Dem der ikke kan affinde sig med det, de rejser væk. Enhver har sin egen overbevisning.«

Amnesty International anslog kort efter anneksonen, at helt op til 7.000 tatarer kan være flygtet.

Osman Topus hæfter sig ved at den russiske præsident Vladimir Putin i april 2014 rehabiliterede det krimtatariske folk efter deportationen og overgrebene i 1944. Desuden har de russiske myndigheder sikret, at tatarisk har status af officielt sprog på linje med ukrainsk og russisk.

'Et stolt Rusland'

Dagen går på hæld i Jalta og en mærkværdig nationalisme forstyrrer den lette feriestemning. Henne under den store Lenin-statue ved havnefronten finder et patriotisk møde sted. Med brandtaler, skilte og bannere fordømmer deltagerne USA og 'fascisterne' i Kijev. Stærk russisk nationalfølelse har fået frit løb siden konfrontation med Vesten om Ukraine startede for mere end et år siden og den ligger tungt i luften.

På en bæk lidt afsides sidder en af de Krim-boere, der er modstander af det russiske overherredømme. Skyggen fra de omkringstående træer falder hen over ansigtet og hendes tilstedeværelse virker malplaceret med den høje marchmusik og de mange russiske faner i baggrunden.

»Inden besættelsen var der ingen

Enhver minoritet der ikke opfattes som loyal af det nuværende russiske regime er udsat

Dmitrij Makarov

Næstformand for CFMHR